

Svar på revisionsrapport ”Skydd mot välfärdsbrottslighet”

Regionens revisorer har i brev den 12 februari 2025 bett om regionstyrelsens kommentarer och synpunkter på revisionsrapporten Skydd mot välfärdsbrott. I rapporten lämnas nio rekommendationer, varav sju avser regionstyrelsen och två (nr 8- 9) även avser hälso- och sjukvårdsnämnden samt regionala utvecklingsnämnden.

Rekommendationerna är:

- 1. Ta initiativ till ett regiongemensamt styrdokument som omfattar välfärdsbrottslighet med principer som tydliggör regionens arbete inom området*
- 2. Se till att det finns ett stöd för att förebygga välfärdsbrottslighet inom ramen för ledning och styrning av all verksamhet i regionen*
- 3. Ta initiativ till att styrelsens ansvar för den interna kontrollen tydligt regleras av regionfullmäktige*
- 4. Säkerställ att det finns anvisningar och stöd för riskanalys avseende välfärdsbrottslighet samt att anvisningarna följs*
- 5. Tydliggör i styrdokument, med utgångspunkt i riskanalys, åtgärder för skydd mot välfärdsbrottslighet avseende regionens upphandlingar*
- 6. Säkerställ att riskanalys i samband med upphandlingar beaktar välfärdsbrottslighet*
- 7. Utveckla rutinerna för leverantörskontroller under avtalsperioden*
- 8. Beakta perspektivet välfärdsbrottslighet i styrande dokument inom ramen för den egna nämndens verksamhet*
- 9. Säkerställ att effektiva leverantörskontroller sker under avtalsperioden för skydd mot välfärdsbrottslighet*

Här följer regionstyrelsens kommentarer och synpunkter. För tydlighetens skull hänvisas till revisionens rekommendationer med numrering, 1-9 enligt ovan.

Som revisionen konstaterar, så saknas det fortfarande en allmänt vedertagen definition av *välfärdsbrott*. Sveriges kommuner och regioner (SKR) beskriver det som brottslighet som kännetecknas av *bedrägerier eller överutnyttjande av de offentliga välfärdssystemen*¹. Utifrån en sådan definition finns en tydlig koppling till andra närliggande begrepp, såsom *oegentligheter, jäv, fusk, otillåten påverkan, korruption* med flera. För flera av de mer etablerade begreppen, exempelvis jäv och korruption, finns tydliga regelverk på plats.

Regionstyrelsen ser att dessa företeelser till stor del har en gemensam nämnare – de är någon form av *oriktighet eller brott som riktas mot offentlig sektor*. Styrelsens ståndpunkt är därför att åtgärder som vidtas bör ha en bredare ansats för att famna helheten, snarare än att utgöra separata ”spår” där varje begrepp och företeelse ses som en enskildhet. Effekter av åtgärder, med ett helhetsperspektiv, kan då förväntas reducera risken för *samtliga* typer av oriktigheter och brott.

¹ Källa: *Förebygga och motverka välfärdsbrottslighet En vägledning för kommuner och regioner* – SKR i samarbete med KPMG

Regionstyrelsen ser att det redan i dag pågår arbete för att motverka välfärdsbrottslighet, liksom de andra företeelserna inom området, som en naturlig del av olika lednings- och stödprocesser i regionen. Regionstyrelsen ser samtidigt att det finns anledning att, utifrån befintliga strukturer och organisering, förtydliga och stärka det helhetsperspektiv som beskrivs ovan.

Samlad utbildnings- och kommunikationsinsats

Ur det bredare helhetsperspektiv som beskrivs ovan, och som respons på revisionens rekommendationer 1, 2 och 8, uppdrar regionstyrelsen till regiondirektör att tillse att en samlad utbildnings- och kommunikationsinsats genomförs, där samtliga begrepp belyses. Inspiration kan hämtas från den ansats SKR har i sitt stödmaterial². Syftet ska vara att tydligt kommunicera *dels* vad som gäller för medarbetare och chefer, och *dels* ge trygghet i hur man ska agera vid misstanke om någon typ av brott. Målgrupp bör vara hela Region Västernorrlands organisation inklusive relevanta associationer.

Regionstyrelsen bedömer att en höjning av kunskapen och medvetenheten hos chefer och medarbetare kan reducera risken för brott. Regionstyrelsen kan visserligen konstatera att det redan idag finns viss information på regionens intranät om flera av företeelserna, liksom separata styrande dokument. Men det finns anledning att paketera och förmedla ett samlat förhållningssätt.

Tydligare styrning

Revisionen efterlyser i sin rekommendation 3 att styrelsens ansvar för den interna kontrollen tydligt ska regleras av regionfullmäktige. Regionstyrelsen instämmer i det. En uppdatering av regionstyrelsens reglemente har påbörjats, och styrelsens bedömning är att det är i detta dokument som ansvaret bör regleras. Styrelsen ger därför regiondirektör i uppdrag att tillse att den efterfrågade regleringen tas med i uppdateringen av reglementet, vilken beräknas tillställas regionfullmäktige hösten 2025.

Revisionen skriver i rekommendation 1 att initiativ bör tas till ett regiongemensamt styrdokument som omfattar välfärdsbrottslighet. Här menar regionstyrelsen att det torde vara mer verksamt att inarbeta välfärdsbrottslighet i befintliga styrdokument, för att se brott mot offentlig sektor som en helhet – i enlighet med resonemangen ovan. Regionstyrelsen uppdrar till regiondirektör att påtala att så ska ske, varje gång det blir dags att uppdatera relevanta styrdokument.

Regionstyrelsen uppdrar därtill till regiondirektör att, med utgångspunkt i revisionens rekommendation 4, tillse att *risk för olika typer av brott mot offentlig sektor* inarbetas som kategori i den regiongemensamma mallen för riskanalys inom intern styrning och kontroll.

Revisionen förordar i rekommendation 8 att perspektivet välfärdsbrottslighet beaktas i styrande dokument inom ramen för den egna nämndens verksamhet. Här ser regionstyrelsen att perspektivet redan är en naturlig del av många

² Källa: SKR:s hemsida, samlingssidan ”Hot mot demokrati och samhällssystem”.

lednings- och styrprocesser, även om det kan finnas utrymme att höja medvetenheten och kunskapen – se uppdraget om samlad utbildnings- och kommunikationsinsats ovan.

Upphandling samt kontroll av leverantörer under avtalsperioden

Revisionen framhåller området upphandling, inköp och leverantörskontroll som kritiska för att förebygga och hantera brott mot offentlig sektor. Regionstyrelsen instämmer i denna analys. Revisionen listar förtjänstfullt i sin rapport de kontroller som redan idag finns på plats. I rekommendation 5 förordar revisionen att regionstyrelsen i styrdokument ska tydliggöra åtgärder för skydd mot välfärdsbrottslighet avseende regionens upphandlingar. Även här – på samma sätt som vad avser rekommendation 1 – menar regionstyrelsen att det mest verksamma torde vara att inarbeta välfärdsbrottslighet i redan befintliga styrdokument. I rekommendation 6 föreslår revisionen att riskanalyser i samband med regionens upphandlingar ska beakta och säkerställa skydd mot välfärdsbrottslighet. Här menar regionstyrelsen att nuvarande kontroller är rimligt avvägda, utifrån de resurser och det uppdrag som Region Västernorrlands Upphandlingsenhet har idag.

I rekommendation 7 och 9 menar revisionen att effektiva leverantörskontroller under avtalsperioden ska utvecklas och säkerställas. Regionstyrelsen instämmer i att detta är ett viktigt utvecklingsområde; det är viktigt att säkerställa både förståelse, ett systematiskt arbetssätt och tillgång till rätt stöd för den verksamhet där transaktionerna sker. Regionstyrelsen uppdrar därför till regiondirektör att ta fram förslag på, samt fastställa åtgärder som syftar till en stärkt avtalsuppföljning i hela organisationen. Åtgärderna skulle till exempel kunna omfatta rutiner för uppföljning av inköp och leveranser, kvalitetskontroller och fakturagranskning för att säkerställa att leveranserna uppfyller ställda krav när de tas emot. Styrelsen är medveten om att en stärkt uppföljning kan uppfattas som ökad administration, men nyttan med att identifiera felaktiga leveranser torde överväga.

REGIONSTYRELSEN

Sara Nylund
Ordförande

Åsa Bellander
Regional utvecklingsdirektör